Zamek Piastowski w Raciborzu

powiat raciborski
zielona oaza kultur

STAROSTWO POWIATOWE W RACIBORZU
pl. S. Okrzei 4, 47-400 Racibórz, tel. 32 459 73 00, fax 32 415 87 36
www.powiatraciborski.pl, e-mail: bok@powiatraciborski.pl

Powiat raciborski położony jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Jest sercem „Krainy Górnej Odry", niedawno powstałej marki turystycznej Subregionu Zachodniego. Ma powierzchnię 543,98 km², zamieszkały jest przez ok. 108 914 osób, w tym zachodnich i południowych granicy z powiatami: głubczyckim i kędzierzyńsko-kozielskim województwa opolskiego, na wschodzie z powiatami: gliwickim, rybnickim i wodzisławskim, a na południu z Republiką Czeską. W skład powiatu wchodzi 8 gmin, przez jego środek płynie rzeka Odra, dzieląc go wyraźnie na dwie części. Na prawym brzegu rzeki znajdują się gminy: Kuźnia Raciborska, Nędza Kornowac, na środku leży miasto Racibórz, po lewym brzegu Odry zajmują gminy: Rudnik, Pietrowice Wielkie, Krzanowice i Krzyżanowice.

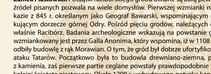

POWIAT RACIBORSKI

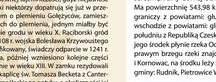

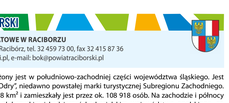

Zamek Piastowski w Raciborzu

Zamek Piastowski. Początki raciborskiego grodu owiane są aurą pewnej tajemniczości, gdyż niejasność źródeł pisanych pozwala na wiele domysłów. Pierwszej wzmianki niektórzy dopatrują się już w przekazie z 845 r. określanym jako Geograf Bawarski, wspominającym o plemieniu Gołężyców, zamieszkującym dorzecze górnej Odry. Pośród pięciu grodów, należących do plemienia, jednym miałby być właśnie Racibórz. Badania archeologiczne wskazują na powstanie grodu w wieku X. Raciborski gród wzmiankowany jest przez Galla Anonima, który wspomina, iż w 1108 r. wojska Bolesława Krzywoustego odbiły budowlę z rąk Morawian. O tym, że gród był dobrze ufortyfikowany, świadczy odparcie w 1241 r. ataku Tatarów. Początkowo była to budowla drewniano-ziemna, później wzniesiono kolejne części z kamienia, zaś pierwsze partie ceglane powstały prawdopodobnie w wieku XIII. W zamku rezydowali kolejni książęta piastowscy. Około 1290 r. wybudowano gotycką kaplicę św. Tomasza Becketa z Canterbury, angielskiego męczennika. Kaplica ta nazywana jest perłą górnośląskiego gotyku, a okoliczności jej powstania (związane z konfliktem biskupa wrocławskiego Tomasza z księciem Henrykiem IV Probusem) opisuje Jan Długosz. W pierwszej połowie XIV w. zamek trafił w ręce Przemyślidów opawskich, za których Racibórz stracił na znaczeniu, a granice księstwa zmniejszyły się. W wieku XVI budowla stała się własnością króla Czech, później przeszła w ręce rodów szlacheckich. Przez pewien czas należała do margrabiego Jerzego Hohenzollerna, który odnowił zniszczone zabudowania; szerzył także luteranizm na tych terenach. W 1587 r. w zamku zatrzymał się arcyksiążę Maksymilian Habsburg - jeden z pretendentów do tronu polskiego. Zamek dalej zmieniał właścicieli, a byli nimi m.in. książę siedmiogrodzki Bethlen Gabor oraz austriacki cesarz Ferdynand. W 1637 r. na zamku wybuchł pożar. Podczas odbudowy wieża bramna otrzymała wygląd barokowy. Zmieniono też gruntownie kształt skrzydła północno-wschodniego, które wzbogacono o arkadowy krużganek i loggię na piętrze. Rozbudowano też skrzydło południowo-wschodnie. W 1645 r. zamek i księstwo raciborskie zostało zastawione Wazom, a król Jan Kazimierz mianował tu starostą hrabiego Franciszka Euzebiusza von Oppersdorffa. Później księstwo znalazło się z powrotem w rękach Austrii i kolejnych rodów. 24 sierpnia 1683 r. w zamku, należącym wówczas do Franciszka Euzebiusza Oppersdorffa, zatrzymał się Jan III Sobieski w drodze na Wiedeń. W wieku XVIII budowla była zapewne w nie najlepszym stanie, skoro król pruski Fryderyk II, odwiedzając Racibórz w 1742 r., nie wybrał go na miejsce pobytu. W czasie wojen napoleońskich mieścił się tu szpital dla żołnierzy francuskich. 19 stycznia 1858 r. zamek ucierpiał znacznie podczas pożaru, po czym został gruntownie przebudowany. Od lat 30. XIX w. do 1945 r. zamek należał do książęcego rodu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst z Rud. W latach 50. budowla, jak wiele innych obiektów zabytkowych w PRL, zaczęła znów niszczeć. Od lat 90. tych zeszłego stulecia zamek jest stopniowo odnawiany. W 2012 r. został częściowo udostępniony dla zwiedzających. W czerwcu 2016 r. została poświęcona i oddana do użytkowania wyremontowana kaplica zamkowa, nazywana śląską Sainte – Chapelle. Raciborski zamek i kaplicę można zwiedzać. Odbywa się tu także szereg imprez, m. in. „Jarmark Kwiatów", Festiwal „Śląskie Smaki", „Święto Szlaku Zabytków Techniki – Industriada", „Śląski Jarmark Bożonarodzeniowy" czy „Międzynarodowe Spotkania Artystyczne Śląsk - Kraina Wielu Kultur". Wiele osób gromadzi akcja „WAKACJE w POWIECIE", organizowana w czasie letnich wakacji. Dawna siedziba Piastów to obecnie jedna z największych atrakcji turystycznych Powiatu Raciborskiego, do którego, w sposób szczególny, do zamkowej kaplicy od niepamiętnych czasów ściągają turyści z kraju, jak i z zagranicy.

W 2020 r. ukazał się banknot kolekcjonerski oraz film promocyjny przedstawiający Zamek Piastowski. Celem wydania była promocja powiatu raciborskiego oraz nowo powstałej marki turystycznej Kraina Górnej Odry.

Zamek Piastowski zakłada sobie za cel stopniowe umacnianie prestiżowej pozycji instytucji, jako centrum multimedialne regionu. Działalność jest nastawiona na działania lokalne i ponadregionalne, budujące wizerunek i pozycję powiatu oraz zachęca do współpracy i kontaktów nowych odbiorców oraz beneficjentów. Cele organizowanej działalności są bezpośrednio związane z założeniami statutowymi, ukierunkowanymi na integrację tradycji z nowoczesnością a podstawowe obszary działalności to: turystyka i dziedzictwo kulturowe.

Nr katalogowy 02......

www.galileos.pl skala 1 : 50 000

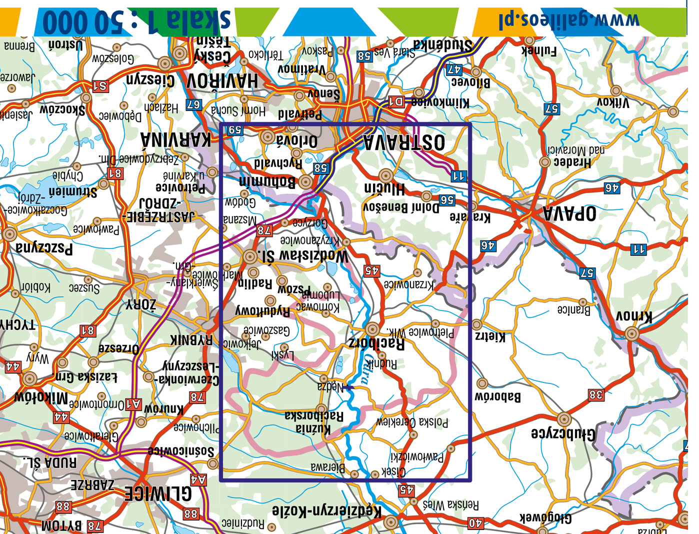

MAPA AKTUALIZOWANA W TERENIE

POWIAT RACIBORSKI DLA AKTYWNYCH

galileos.pl mapa z przewodnikiem

galileos.pl
mapa z przewodnikiem

POWIAT RACIBORSKI

DLA AKTYWNYCH

MAPA AKTUALIZOWANA W TERENIE www.galileos.pl

skala 1 : 50 000

MAPY NA KOMÓRKI I NA GPS WWW.SEEMAP.PL

STUDIO PLAN WROCŁAW Wydawca

powiat raciborski
zielona oaza kultur

www.powiatraciborski.pl

Powiat raciborski położony jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. „Serce" Krainy Górnej Odry ma powierzchnię 543,98 km2 i zamieszkane jest przez ok. 108 000 tys. mieszkańców. Na zachodzie i północy graniczy z powiatami: głubczyckim i kędzierzyńsko-kozielskim-województwa opolskiego, na wschodzie z powiatami gliwickim, rybnickim i wodzisławskim, a na południu z Republiką Czeską. W skład powiatu wchodzi 8 gmin, przez jego środek płynie rzeka Odra, dzieląc go wyraźnie na dwie części. Na prawym brzegu rzeki znajdują się gminy: Kuźnia Raciborska, Nędza i Kornowac, na środku leży stolica powiatu – Racibórz, lewy brzeg Odry zajmują gminy: Rudnik, Pietrowice Wielkie, Krzanowice oraz Krzyżanowice.

Jedynym z atutów Ziemi Raciborskiej jest jego wyjątkowe położenie geograficzno - krajobrazowe. Powiat zlokalizowany jest w dawnej prządolinie Górnej Odry na Nizinie Śląskiej, u północnego wylotu **Bramy Morawskiej.**
Powiat Raciborski nazywany jest „Zielonym płucami Śląska", blisko ¼ powierzchni to tereny leśne. Największy z nich to **Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich**, w skład którego wchodzi Arboretum Bramy Morawskiej i ponika śląskiej przyrody Rezerwat Przyrody **Łęczok** obejmujący 7 stawów, gdzie bytuje połowa gatunków ptaków znanych w Polsce.
Do pozostałych walorów przyrodniczych zaliczyć można:
- **Aleję Dębową „Hroza"** – historyczną groblę porośniętą unikalnym drzewostanem. Są wśród nich: lipy drobnolistne i szerokolistne, kasztanowce, buki czerwone i dęby szypułkowe,

- Obszar Chronionego Krajobrazu i SOO Natura 2000 **Graniczne Meandry Odry**, obejmujący jedyny zachowany w stanie naturalnym odcinek Odry, która nie jest tu uregulowana i płynie kilkoma dużymi meandrami.

Tereny powiatu raciborskiego są typowym przykładem **ziem pogranicza**, gdzie ścierają się wpływy polskie, czeskie (morawskie) oraz niemieckie, tworząc lokalną, śląską tożsamość. Ziemia Raciborska jest najstarszą częścią Górnego Śląska, co odzwierciedla liczba zabytków na terenie powiatu.
Historyczne ziemie te wchodziły w skład księstwa opolsko - raciborskiego będącego we władaniu Piastów, a następnie Przemyślidów. Później ziemie te weszły w skład monarchii Habsburgów, a od 1742 r. do Prus. Powiat raciborski powstał w 1816 r. Po zakończeniu I wojny światowej uległ podziałowi. Południowa jego część, tkz. Kraik Hulczyński, ze względu na przewagę ludności morawskiej, w 1920 r. przekazana została Czechosłowacji. W wyniku plebiscytu w 1921 r. obszar dzisiejszej gminy Kornowac z Brzeziem został włączony do Polski, reszta została w granicach Niemiec. W 1945 r. niemiecka część powiatu w granice Polski. W obecnym kształcie powiat raciborski reaktywowano w 1999 r.
Bogactwo historii powiatu raciborskiego przekłada się na interesujące **zabytki.** W Raciborzu znajduje się jedyna zachowana siedziba górnośląskich władców – pamiętający wiele wałkich wydarzeń gotycki Zamek Piastowski z przepięknym XIII – wiecznym kapitelą zwaną perłą górnośląskiego gotyku, jak jak i na swe podobieństwo śląską Sainte Chapelle. Zamek to obecnie zabytkowe serce regionu i jeden z najważniejszych obiektów w województwie śląskim, do którego ściągają rzesze turystów, zarówno z kraju, jak i z zagranicy.
Warto też odwiedzić tutejsze muzeum. Muzeum, w którym znajduje się unikat w skali kraju – kompletny egipski pochówek – mumia młodej kobiety, bogato zdobiony kartonaż i sarkofag. Muzeum szczyci się też rzadką kolekcją dawnych narzędzi dentystycznych, a prezbiterium dawnego dominikańskiego kościoła Ducha Św. udostępnia zwiedzającym średniowieczne krypty, w których grzebano władców.
Ciekawe pałace oraz ich ruiny znajdują się w miejscowościach takich jak: Lubowice (miejsce narodzin Josepha fon Eichendorffa), Skwiłówka, Czerwięcice, Modzurow, Krowiarki oraz Wojnowice. W Tworkowie zachowały się ruiny renesansowego zamku, przebudowanego w XIX w., a w pałacu w Krzyżanowicach gościli Liszt i Beethoven. Ponadto w Chałupkach rezydowali Rothschildowie, a w Pogrzebieniu Baildonowie.
Równie cennym zabytkiem architektury sakralnej jest **Pocysterski Zespół Klasztorno-**Pałacowy **w Rudach**, sięgający XIII w. Warto również zobaczyć barokowe kościoły w Tworkowie i Krzyżanowicach oraz drewniany kościółek w Pietrowicach Wielkich.
Poza zamkami i pałacami na terenie powiatu można znaleźć wiele innych godnych polecenia obiektów. To m. in.: baszta więzienna w Raciborzu, młyny wodne w Tworkowie i Brzeźnicy, czy Muzeum Kowalstwa w Bienkowicach, w którym tradycje kuźnicze sięgają XVII wieku. Nie sposób pominąć skansenu kolejki wąskotorowej w Rudach, czy też wież widokowych, które zlokalizowane są na Meandrach Odry w Chałupkach, przy kościółku pw. św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich, obok punktu widokowego w Pogrzebieniu, i na wieży ruin zamku w Tworkowie.
Cały teren powiatu raciborskiego pokryty jest gęstą siecią **szlaków pieszych i rowerowych**, stwarzających możliwość aktywnego spędzenia wolnego czasu.

Atrakcje Raciborszczyzny można mnożyć, tak samo opiewać tutejsze krajobrazy, pełne cennych zabytków i enklaw przyrody, pałaców i parków z okazami starodrzewia ale i ... wyśmienitą kuchnią śląskich i morawskich gospodyń. Zielona oaza kultur, polskiej, niemieckiej i czeskiej (morawskiej), odkrywa swoje tajemnice i nieustannie pobudza wyobraźnię obiektywiatów, dostarczając im niezapomnianych wrażeń

Zapraszamy do odwiedzania powiatu raciborskiego!

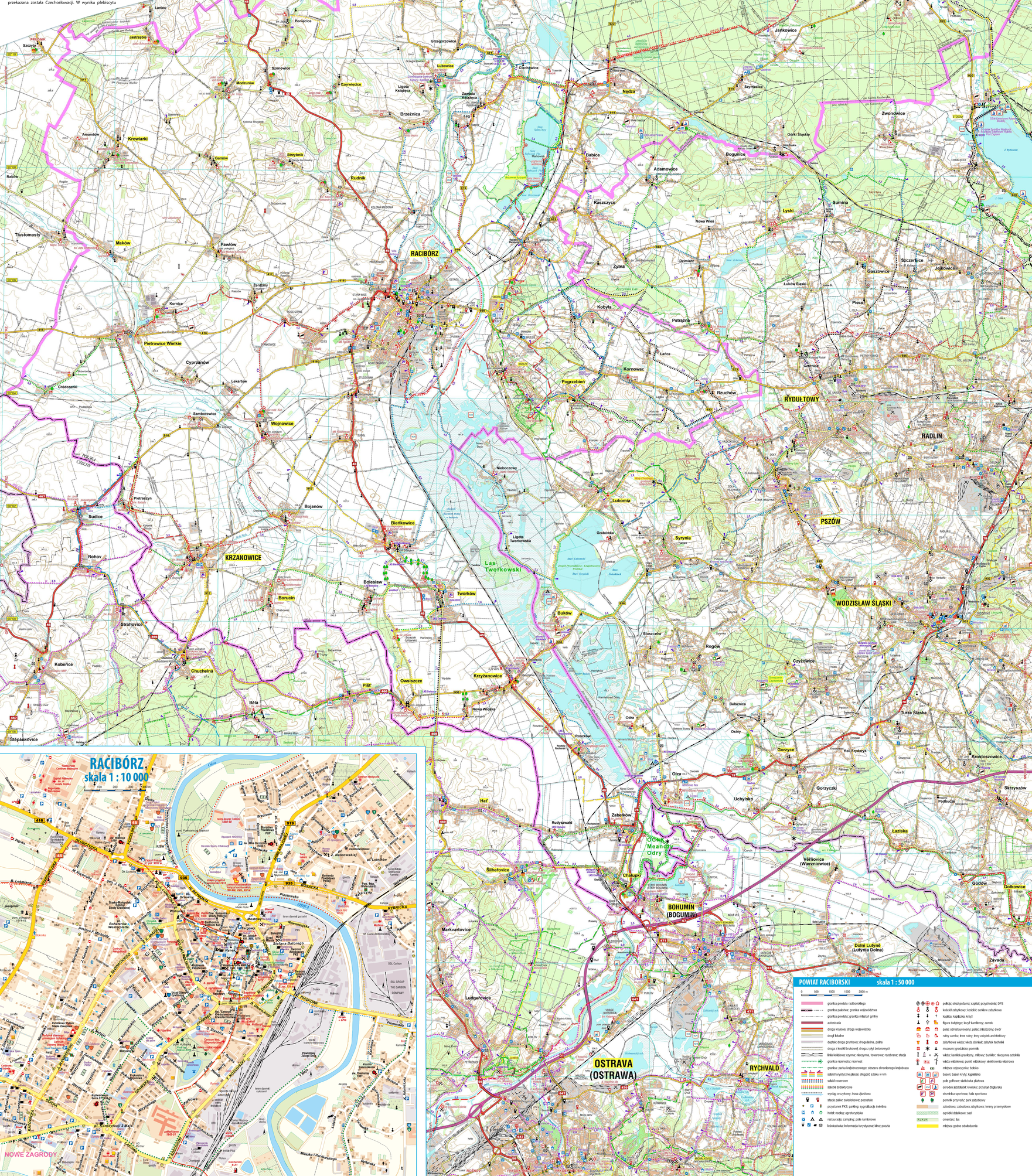

POWIAT RACIBORSKI skala 1 : 50 000

0 500 1000 1500 2000 m

- granica powiatu raciborskiego
- granica państwa; granica województwa
- granica powiatu; granica miasta i gminy
- autostrada
- droga krajowa; droga wojewódzka
- droga lokalna
- deptak; droga gruntowa; droga leśna, polna
- droga z kostki brukowej droga z płyt betonowych
- linia kolejowa; czynna; nieczynna, towarowa; rozebrana; stacja
- granica rezerwatu; rezerwat
- granica parku krajobrazowego; obszaru chronionego krajobrazu
- szlak turystyczny; pieszy; długość szlaku w km
- szlak rowerowy
- szlak narciarskie
- wyciąg orczykowy; trasa zjazdowa
- stacja paliw; całodobowe; pozostałe
- przystanek PKS; parking; wypożyczalnia świetlna
- hotel; nocleg; agroturystyka
- restauracja; camping; pole namiotowe
- kolorkowka; informacja turystyczna; kino; poczta
- policja; straż pożarna; szpital; przychodnia; GPS
- kościół zabytkowy; kościół; cerkiew zabytkowa
- kaplica; kapliczka; krzyż
- figura świętego; krzyż kamienny; zamek
- pałac odrestaurowany; pałac nieczynny; dwór
- ruiny zamku; inne ruiny; inny zabytek architektury
- zabytkowa wieża; wieża ciśnień; zabytek techniki
- muzeum; grodzisko; pomnik
- wieża; kamienica gramkczny, milowy; bunkier; nieczynna sztolnia
- wieża widokowa; punkt widokowy; elektrownia wiatrowa
- miejsca odpoczynku; ławka
- basen; basen kryty; kąpielisko
- pole golfowe; skateboxa zjazdowa
- ośrodek szkoleniowy kowalstwa; przystań żeglarska
- strzelnica sportowa; hala sportowa
- pomnik przyrody; park zabytkowy
- zabudowa; zabudowa zabytkowa; tereny przemysłowe
- ogródki działkowe; sad
- cmentarz; las
- miejsca godne odwiedzenia